

javanskem jeziku perst). Ko jih je natančneje preiskaval, je najdel, da so bile potice iz rudečkaste ilovce, katero jedó. Ilovce iz Samaranga so bile poslali nedavno (1847) v podobni zviti, cimetu podobnih cevki iz Mohlike v Berlin, kjer jo je preiskaval Ehrenberg. Posedla se je namreč iz sladke vode, leži na apnu (Tertiaerkalk) in obstaja iz mikroskopiških infuzorij ali močelk (Gallionella, Navicula) in iz „Phytolitharij“.

Prebivavci Nove Kaledonije jedó, da preženejo lakot, po pésti velike kepe špehovnika (Speckstein), ki se rad zmane, in v katerem je najdel Vauquelin še zraven precej kufra.

V Popayanu in več krajih dežele Peru prodajajo po ulicah apnéno perst kakor jedilo za Indijane. To apno vživajo s „Coco“ vred (Coca se imenujejo peresa rastline: Erythroxylon peruvianum).

Tedaj nahajamo vživanje persti v vsih tropiških krajih pri lenih ljudstvih, ki prebivajo v najlepših in najrodovitnejših krajih cele zemlje. Pa tudi iz merzlih krajev sta prinesla Berzeli in Retzi novico, da v zgornji Švedii popečejo vsako leto sto in sto voz infuzorijske persti v kruh, katerega je ljudstvo bolj iz navade (kakor mi tobak pijemo) kakor pa iz potrebe. V Finlandii tudi mešajo tako perst sém ter tje med kruh. Ta perst ni družega, kakor prazne lupinice živalic, tako drobnih, da jih zob ne čuti pri jedi.

Zelodec se sicer napolni, pa vendar ne tekne taka jed nič. Stare bukve in zapisniki omenijo tudi večkrat o vojskih časih vživaju infuzorijske persti pod nedoločivnim in splošnim imenom: gorska moka (Bergmehl); tako ob času tridesetletne vojske v „Pommern-u (pri Camin-u), v Lužicah (Lausitz) pri Muskau-u, na Dessavskem (pri Klieken-u); pozneje 1719 in 1733 v terdnjavi Wittenberg.

Kratkočasnica.

Izgled jezikoslovnih preiskav danes pa nekdanj.

Stikovaje unidan po registraturi kmetijske družbe smo zadeli na neki spis od leta 1828, ki ga je spisal gosp. kurat V. K. v Gočah pod imenom „Namensbegründung der Ortschaft Gottschach.“

Čujte jezikoslovci, kako Slovenec v letu 1828 analizira ime „Goče“ ali „Gottschach“ — znane vasi v Vipavski dolini. Takole piše v nemškem jeziku: „Gottschach, to staro čisto nemško ime, je bilo v poznejih časih po nevednih prepisavcih na več strani popačeno: Lah in Furlan sta pisala Gozza, Krajnc Gozha ali Gozhe; iz tega je Nemec Gotsche napravil in tako se je z mestom Gotschee (Kočevje) zmešnjava naredila, da se še na poštah motijo. Gottschach je staronemška beseda sestavljena iz Gott — Gottes in iz Ach, kar po P. Schreyerjevi razlagi dandanašnji pomeni Wasser, tedaj Gottesach (Gotteswasser, Gottesquelle), iz tega je po izpušenem e postalo Gottsach in zavolj ložjega izgovarjanja po spremembi s v sh pravo ime Gottschach. Resnico tega imena potrjujejo stare pisma in še dandanašnje gosp. Schvitzhoffenovo posestvo Gottschach. To ime so stari Nemci gotovo naredili od tistega studenca, kateri vti vasi proti severju izvira in ki je bil brez dvombe v paganskih časih bogovom posvečen; ta studenec postane kmali majhen potok, kateri še zmiraj prvotno ime „Malikounik“ (Gottesach) ima in v katerem so se Vile kopale; potem preteče vas Losche in se z hudournikom „Mozhiunikom“ steka, kateri iz Rebernice po Št. Vidškem polji priteče; oba se pod tergom v Vipavšico stekata, katero so Rimci „fluvius frigidus“ imenovali. Pisatelj tega ne želi nič družega, kakor da bi staro ime Gottschach se sopet povsod in tudi v kancelijah vpeljalo in se tako mnoge zmešnjave odvernile.“

Tako gosp. V. K. v letu 1828! Ako bi več takih naših rojakov bilo, ki bi tako razlagali domače besede, ni čuda, da bi vse naše imena vasi, tergov in mest povodinj (Ach) vzela!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. 4. Glavna ljudska, — dekliška obertnijska, — mestna šola in predmestne šoli pri sv. Petru in v Ternovem v Ljubljani. — Glavna ljudsko šolo je obiskovalo v letu 1857 877 učencev v 8 sobah štirih razredov. Med temi učenci je bilo o koncu leta z poslavnimi darili pohvaljenih 28, zavoljo dobrega obnašanja pohvaljenih, 125, v prvi razred napredovanja postavljenih 399, v drugi razred 276, in v tretji 6. Razun 79 so bili vsi drugi Krajnci, med temi 356 Ljubljancanov. Muzike, t.j. petja in orgljanja se je učilo 28, in v nedeljsko šolo je hodilo 301 učencev. Vseh učencev te šole je bilo 1188. — Dekliška šola pri nunah je imela to leto v ponovljavnem razredu, in v štirih šolskih razredih 732 šolarce, katerih je bilo javno poslavljenih 33, pohvaljenih 174, v prvi razred napredovanja postavljenih 233. Druge so ali pred končanim letom iz šole ostale ali pa slabo napredovale. Razun 53 so bile vse šolarce Krajnice, in med temi 384 Ljubljancank. Med té pa tiste niso štete, ktere so se slabo učile. Obertnijsko šolo pri nunah je obiskovalo iz ponavljanega in iz 4 razredov 110 šolarc. V notranji šoli jih je bilo 113. Risanja se je učilo 53, in izrednih ukov, francozkega in italijanskega jezika, zgodovine sveta in nature, zemljoznanstva, klavirja se je učilo 113 šolarc. Bilo je vsih 845. — V mestno šolo je hodilo 85 učencev, med kterimi je bilo 57 ljubljancanov, 23 družih Krajncov, 3 Štajarci in 2 iz Primorja. 4 so bili javno obdarovani, 11 pohvaljenih in s temi vred jih je 52 dobro napredovalo. Šolnine je magistrat to leto 35 fl. prejel. — V ternovski šoli jih je bilo 45, kteri so bili razun 2 vsi domači; 2 sta prejela šolske darila, 3 so bili pa pohvaljeni. — Pri sv. Petru jih je hodilo 61 v šolo, kteri so bili razun kakih 5 vsi iz Ljubljane, poslednji so bili iz okoljnih vasi te fare. S šolskimi darili so bili 3 obdarovani, 4 pohvaljeni, in dobro se jih je učilo 25. — Pretečeno poletje so ošpice in druge bolezni mladino zlo v obiskovanji šole overale. Sicer bi bilo napredovanje mnogo boljše.

Novičar iz raznih krajev.

Nj. c. k. Visokost, Cesar so potovanje po Ogerskem dokončali in 5. dan t. m. v Laksenburg nazaj prišli. — Vsled Najvišjega sklepa bote z začetkom prihodnjega šolskega leta dve katoliške semenišči za učitelje za kraljestvi horvaško in slavonsko v Zagrebu in Diakovaru v moč stopile. Po izgledu ogerskih preparandij bote osnovane in učilo se bode v domačem jeziku. — Najvišja sodnija je razsodila, da je, kdor zapustnika na javnem mestu z gerdimi imeni obklada, samo tedaj dedsine po §. 771 in 540 kazenske postave nevruden, če se dá iz posebnih okoljnost in razmér dokazati, da se je to iz hudega namena zgodilo. — Od mesca aprila do junija t. l. je prišlo pri vseh cesarskih poštah 14.471.100 pisem za oddati, 3.216.100 pisem več memo leta 1856. — Sveti Oče papež so tudi 5. t. m. svoje potovanje dokončali in ta dan v Rim nazaj prišli, kjer so jih prav veselo in slovesno sprejeli. — 6. t. m. je prišel nadvojvoda Ferd. Maks, c. k. visokost, s svojo gospó v Milan, kjer so ju, kakor povsod, prav preserčno sprejeli. — Na Angležkem se pripravljajo, še 10.000 vojakov v Indijo poslati. Tudi je slišati, da bo angleška vlada zopet na Nemškem vojako naberala, kakor o vojski z Rusom. — Iz Francozkega se je peljalo 120 nun reda sv. Odrešenika na Rusko, da bodo bolnikom v bolnišnicah stregle; še družih 380 bo šlo za njimi. — Delhi, mesto v Indii, katero dá Angležem toliko opraviti, je imelo v letu 1856: 26.611 hiš in 9.945 štacun, 261 mošej, 188 tempeljnov, 1 cerkev in 198 šol. Prebivavcov je imelo 137.977; med temi je bilo 327 keršanskih duš. — Nove volitve v Moldavi so do mesca oktobra odložene. — Francozka in angleška vlada ste po